

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 296/04-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. októbra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Ioana Kornelija Komanického, bytom B., vo veci porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 468/01 a Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 455/03, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ioana Kornelija Komanického o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. augusta 2004 doručená sťažnosť Ioana Kornelija Komanického (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi Okresného súdu Bardejov (ďalej len

„okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 468/01 a Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 455/03.

Sťažovateľ uviedol, že 21. júna 2001 podal na okresnom súde žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia.

Sťažovateľ ďalej chronologicky opisuje v sťažnosti úkony okresného súdu a okrem iného uviedol:

«Dňa 1. X. 2002 prvostupňový súd vyniesol uznesenie, ktorým mi prekvapujúco nepriznáva oslobodenie ma od súdnych poplatkov. Toto skrivodlivé rozhodnutie súdu, ktoré som prijal s veľkým rozhorčením a pobúrením, mi bolo doručené dňa 14. X. 2003, z čoho plynie, že som ho obdržal po viac, ako jednom roku. Je len pochopiteľné, že s takýmto drastickým záverom súdu som sa nemohol vôbec stotožniť, preto som v zákonnej lehote (hneď v nasledujúci deň – pozn.) dňa 15. X. 03 podal proti nemu odvolanie, dôvodiac, že je naprosto nereálne, keďže trojčlenná rodina dospelých ľudí nemôže z čistého mesačného príjmu iba 8 126.- - Sk civilizovane prežiť a z toho mála dokonca ešte aj zaplatiť 747. - - Sk bez nijakej ujmy! Je to vylúčené! To ale nechcel pochopiť ani odvolací súd, ktorý toto mnou napadnuté rozhodnutie veľmi ľahkomyselne a cynicky potvrdil. Dovolím si tvrdiť, že toto jeho konečné rozhodnutie je účelové a tendenčné s jediným cieľom, aby som sa nemohol ani v tomto konaní dovolať svojho práva vo veci samej. Takže takto ma súdy „odpílili“.»

Sťažovateľ v závere sťažnosti navrhuje ústavnému súdu, aby vo svojom náleze rozhodol takto:

1.) Vyslovuje,

že základné a ľudské práva Ioanna Kornelija Komanického podľa

a) podľa ods. 1) čl. 46 Ústavy SR a ods. 1, čl. 6 Európskeho Dohovoru o ich ochrane, postupom Krajského súdu v Prešove a Okresného súdu v Bardejove v konaní vedenom u neho pod č. 3 C 468/01, porušené boli.

b) ods. 2), čl. 48 Ústavy SR a ods. 1), čl. 6 Dohovoru o ich ochrane, postupom Krajského súdu v Prešove a Okresného súdu v Bardejove v konaní vedenom u neho pod č. 3 C 468/01, porušené boli.“

Sťažovateľ sa zároveň domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 50 000 Sk a úhrady trov konania vo výške 8 800 Sk.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a s účinnosťou od 1. januára 2002 oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených buď v ústave, alebo v medzinárodnej zmluve o ľudských právach, pokiaľ o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach, ako aj ich zákonom predpísané náležitosti sú upravené v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie niektorej z nich má za následok odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Osobitne sa zamerlal na preskúmanie opodstatnenosti sťažnosti sťažovateľa, keďže pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd berie do úvahy, že odmietnuť sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú možno okrem iného v prípade, keď zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 17/01, I. ÚS 57/01, I. ÚS 27/02, III. ÚS 199/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 35/04, I. ÚS 38/04).

1. Vychádzajúc z uvedeného, z predloženej sťažnosti, ako aj z informácií získaných zo súdneho spisu okresného súdu vo veci sp. zn. 3 C 468/01 a vyjadrenia jeho predsedu z 31. augusta 2004 ústavný súd zistil, že napadnuté konanie začalo na základe žaloby sťažovateľa o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia doručenej okresnému súdu 21. júna 2001. Ústavný súd po preskúmaní úkonov okresného súdu a krajského súdu konštatoval, že doba, ktorá uplynula od podania žaloby do podania sťažnosti ústavnému súdu (4. augusta 2004), neodôvodňuje skúmanie namietaného porušenia označených základných práv, a to aj s ohľadom na skutočnosť, že počas nej okresný súd na základe žiadostí samotného sťažovateľa konal o procesných otázkach (oslobodenie od súdnych poplatkov, vylúčenie sudkyne z konania a povinné právne zastúpenie). Sťažovateľ na pojednávaní 27. septembra 2002 vzniesol námietku zaujatosti sudkyne okresného súdu, o ktorej 4. novembra 2002 rozhodol krajský súd. Dňa 21. marca 2003 podal sťažovateľ proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie a 24. marca 2003 ho okresný súd vyzval na doplnenie dovolania. Po vrátení spisu z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) 23. júna 2003 okresný súd sťažovateľa opätovne vyzval na doplnenie dovolania 23. júla 2003 a 3. septembra 2003 ho vyzval predložiť potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch. Dňa 1. októbra 2003 okresný súd sťažovateľovej žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku nevyhovel. Dňa 15. októbra 2003 podal proti tomuto rozhodnutiu odvolanie a následne krajský súd 7. júna 2004 napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Dňa 3. augusta 2004 okresný súd neustanovil sťažovateľovi právneho zástupcu na dovolacie konanie.

Ústavný súd posúdil všetky úkony okresného súdu a z jeho zistenia vyplýva, že okresný súd bol v právnej veci sťažovateľa nečinný v období od doručenia vyjadrenia sťažovateľa (25. septembra 2001) do 4. marca 2002, keď žiadal odporcu zapožičať ich spis ako listinný dôkaz. Toto obdobie predstavuje prietahy v trvaní 5 mesiacov a 10 dní.

V ďalšom období bol však už procesný postup okresného súdu plynulý, sústredený, bez prietahov, čo pretrvávalo až do vydania tohto rozhodnutia. Ústavný súd zohľadnil najmä to, že v priebehu konania bol okresný súd opakovane konfrontovaný s procesnými

úkonmi sťažovateľa, ktorý vzniesol námietku zaujatosti, o ktorej musel rozhodovať nielen odvolací súd, ale aj dovolací súd.

Takisto uplatňovanie námietok zaujatosti zo strany sťažovateľa je síce právom účastníka konania [§ 15 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)], ak sa však námietka ukáže ako nedôvodná, nemožno v dôsledku jej uplatnenia vzniknutý priet'ah pričítať súdu. Plynulý postup okresného súdu ovplyvnilo aj to, že podania sťažovateľa v napadnutom konaní vykazovali aj procesné nedostatky, ktoré bolo potrebné priebežne odstraňovať.

Rozhodovanie o procesných návrhoch, o ktorých je podľa príslušných kódexov (napr. Občianskeho súdneho poriadku) všeobecný súd povinný rozhodnúť ešte pred vlastným prejednaním a rozhodnutím o merite veci, je okolnosťou, na ktorú ústavný súd prihliadol už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti, v ktorej sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a tým aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru). Táto okolnosť v zásade bráni súdu konať a rozhodnúť vo veci samej, a tým splniť účel tohto základného práva, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza fyzická osoba alebo právnická osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (I. ÚS 128/03, II. ÚS 133/03).

Krajský súd o námietke zaujatosti sťažovateľa rozhodol bezodkladne 4. novembra 2002 (spis mu bol predložený 16. októbra 2002). Odvolanie sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu okresného súdu, ktorým sťažovateľovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov, bolo predmetom skúmania krajského súdu v období od 17. októbra 2003, keď mu bol predložený spis okresným súdom, do 7. júna 2004, keď vydal rozhodnutie (priet'ah 7 mesiacov a 24 dní).

Dobu nečinnosti v konaní pred okresným súdom (od 25. septembra 2001 do 4. marca 2002) a dobu nečinnosti v konaní pred krajským súdom (od 17. októbra 2003 do 7. júna 2004) ústavný súd nepovažuje za neprimeranú a takú, ktorú by mohol kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy.

Ústavný súd poukazuje na svoje predchádzajúce rozhodnutia, v ktorých opakovanie vyslovil, že „Ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe nemusí ešte zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04).

Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 92/03).

Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojmom autonómnym, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho-ktorého úkonu súdu alebo iného štátneho orgánu. Pri posúdení, či došlo alebo nedošlo k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto prípadoch sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa ani v týchto prípadoch totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti vychádza aj z názoru, že „Dĺžku súdneho konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietahov v súdnom konaní“ (II. ÚS 41/00).

Ústavný súd preto sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupmi okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 468/01 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 455/03, odmietol ako zjavne neopodstatnenú vzhľadom na to, že podľa jeho názoru, aj keď doterajší priebeh konania pred označenými súdmi nebol celkom bez prietahov, v zásade však

smeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa a s prihliadnutím na ostatné okolnosti prípadu nesignalizuje reálnu možnosť zbytočných prietáhov v konaní v takom rozsahu a intenzite, ktoré by si vyžadovali prijatie sťažnosti na ďalšie konanie.

Ústavný súd z obsahu spisu a vyjadrenia predsedu okresného súdu preveril tiež námietku sťažovateľa: *„Dňa 1. X. 2002 prvostupňový súd vyniesol uznesenie, ktorým mi prekvapujúco nepriznáva oslobodenie ma od súdnych poplatkov.“* Toto uznesenie mu bolo doručené až 14. októbra 2003. Z uznesenia okresného súdu č. k. 3 C 468/01-46 vyplýva, že toto bolo vydané 1. októbra 2003 (pozri záhlavie rozhodnutia), hoci v dôsledku písárskej chyby je v závere tohto uznesenia uvedené, že bolo vydané *„V Bardejove 1. 10. 2002“*.

2. Takisto ústavný súd nemohol akceptovať námietku sťažovateľa, že rozhodnutie krajského súdu je *„účelové a tendenčné s jediným cieľom, aby som sa nemohol ani v tomto konaní dovolať svojho práva vo veci samej“*.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd zásadne nemá oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležito zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (napr. II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00). Inými slovami, úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 11 ústavy. Posúdenie skutkovej otázky všeobecným súdom by sa mohlo stať predmetom prípadnej kritiky zo strany ústavného súdu len v prípade, ak by závery, ktoré všeobecný súd zo zisteného skutkového stavu vyvodil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (I. ÚS 17/01).

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa je možné vyvodiť záver, že nie je spokojný s hodnotením skutkového stavu a právnych záverov, na základe ktorých všeobecné súdy rozhodli.

Obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, ak sú splnené všetky procesné podmienky súdneho konania. Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a k tomu zodpovedajúca povinnosť súdu o veci konať. Už samotné konanie a rozhodovanie súdov je prejavom toho, že základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy bolo rešpektované.

K porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností vyplýva, že sťažovateľovi nebolo odňaté a ani obmedzované právo byť účastníkom konania a že mohol svoje práva dané mu hmotnými a procesnými právnymi predpismi v konaní uplatniť. Súdny svoj postup a rozhodnutie odôvodnili.

Ústavný súd podobne ako v prípade iných sťažností namietajúcich porušenie označených práv sťažovateľa všeobecnými súdmi skúmal, či ich rozhodnutia neboli svojvoľné alebo arbitrárne a či nezakladajú možnosť porušenia sťažovateľom označených práv. Z postupu okresného súdu a krajského súdu je zrejmé, aké skutočnosti uznali všeobecné súdy za základ svojich rozhodnutí. Ústavný súd nezistil medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré sťažovateľ uvádza v konaní pred ústavným súdom, žiadny taký dôvod alebo skutočnosť, ktoré by mohli spochybniť právne závery okresného súdu a krajského súdu. Procesný postup všeobecných súdov sa nejaví podľa názoru ústavného súdu ako svojvoľný, neodôvodnený a zjavne neopodstatnený a vzhľadom na dobu konania za neprimeraný a taký, aby ústavný súd mohol považovať konanie všeobecných súdov za porušenie označeného článku ústavy. Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02).

Z tohto dôvodu odmietol sťažnosť na postup okresného súdu a krajského súdu pre porušenie jeho práv podľa čl. 46 ods. 1 ako zjavne neopodstatnenú už po jej predbežnom prerokovaní.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá a rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia a úhrade trov konania je podmienené vyslovením porušenia práv alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd sa touto časťou sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáhal ich priznania, nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2004